

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 7/2003 vp**

Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2002

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 6 päivänä toukokuuta 2003 lähettänyt hallituksen toimenpidekertomuksen vuodelta 2002 (K 4/2003 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan ja ulkoasiainvaliokuntaan ja samalla määrännyt, että pysyvien erikoisvaliokuntien on annettava asiaa lausuntonsa perustuslakivaliokunnalle.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaostossa, jolle muut jaostot ovat antaneet lausuntonsa.

Asiantuntijat

Hallinto- ja tarkastusjaostossa ovat olleet kuultavina

- kehityspäällikkö Jouko Laitinen ja neuvotteleva virkamies Kirsti Kuivajärvi, oikeusministeriö
- finanssisihteeri Mikko Leinonen, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Kari Haavisto, sosiaali- ja terveysministeriö
- pääjohtaja Markku Salminen, Rikosseuraamusvirasto
- tutkintuspäällikkö Juhani Iivari, Stakes
- erityissosiaalityöntekijä Eero Pulli, Turun kaupunki/Sosiaalikeskus.

Turvallisuus- ja puolustusjaostossa ovat olleet kuultavina

- kansliapäällikkö Matti Ahola, osastopäällikkö Eero Lavonen, ympäristöneuvos Antti Kivipelto ja talousjohtaja Timo Norbäck, puolustusministeriö
- neuvotteleva virkamies Pekka Pelkonen, valtiovarainministeriö
- pääjohtaja Aulis Kohvakka, Senaatti-kiinteistöt
- toimitusjohtaja Jorma Wiitakorpi, Patria Industries Oyj.

Maatalousjaostossa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Marja Hilska-Aaltonen, maa- ja metsätalousministeriö
- ylitarkastaja Aimo Aalto, kauppa- ja teollisuusministeriö.

Sivistys- ja tiedejaostossa ovat olleet kuultavina

- johtaja Jukka Liedes, johtaja Markku Mattila, taloussuunnittelupäällikkö Matti Väisänen, hallitusneuvos Riitta Kaivosoja, hallitusneuvos Erkki Norbäck, opetusneuvos Reijo Aholainen, yli-insinööri Erkki Salmio ja ylitarkastaja Mika Tammilehto, opetusministeriö.

Sosiaali- ja työjaostossa on ollut kuultavana

- toiminnanjohtaja Merja Salanko-Vuorela, Omaishoitajat ja Läheiset ry.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Vankeinhoito

Vankien määrän lisääntyminen

Valtiovarainvaliokunta on useassa yhteydessä esimerkiksi talousarvioesitysten ja valtionaloudellisten kertomusten käsittelyn yhteydessä kiinnittänyt huomiota vankeinhoidon määrärahalanteeseen ja eräisiin sisältökysymyksiin. Kuluvan vuoden talousarviosta antamassaan mietinnössä VaVM 40/2002 vp valiokunta toteaa vankimäärän olevan kasvussa ja vankia kohden käytettävissä olevien määrärahojen laskussa.

Hallituksen esityksessä kuluvan vuoden talousarvioksi vankien määrän arvioitiin nousevan vuonna 2003 noin 3 450 vankiin. Em. mietinnössään valtiovarainvaliokunta päätteli keski-vankiluvun nousevan talousarviossa esitettyäkin korkeammaksi. Arviot ovat sittemmin muuttuneet vielä valiokunnan mietinnön laatimisaikakohdastakin siten, että vankien keskimäärä tänä vuonna tulee olemaan noin 3 750 vankia eli noin 300 talousarvioesityksessä arvioitua suurempi. Vankiloissa on saadun selvityksen mukaan ollut kuluvana vuonna noin 1 000 vankia enemmän kuin vuonna 1999, jolloin vankimäärä oli pienimmillään.

Vankiluvun huomattavasti ennakoitua jyrkempi kasvu on aiheuttanut vankeinhoitolaitokselle vakavan rahoitus- ja tilaongelman. Kuluvan vuoden tammi—huhtikuussa olivat rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot vähän yli 3 prosenttia suuremmat kuin vastaavana aikana vuonna 2002. Jos menokehitys jatkuisi samantyyppisenä vuoden loppuun asti, tämän vuoden menot ylittäisivät oikeusministeriössä tehtyjen laskelmien mukaan talousarviossa rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenoihin varatun määrärahan arviolta noin 7 miljoonalla eurolla. Vankeinhoitolaitoksen omien laskelmien mukaan määrärahan lisätarve kuluvana vuonna saattaisi olla jopa yli 12 miljoonaa euroa. Tästä

ainoastaan 5 miljoonaa euroa katetaan vuoden 2003 ensimmäisessä lisätalousarviossa.

Lisätalousarviot ovat olleet viime vuosina käytetty menettely vankimäärän arvioitua nopeamman kasvun aiheuttamien lisämenojen kattamisessa. Varsinaisissa talousarvioissa ei ole otettu huomioon vankimäärän kasvun ohella esimerkiksi pääomavuokrien indeksitarkistuksia ja hintojen noususta aiheutuvia lisämenoja. Valtiovarainvaliokunta ei pidä tällaista budjetoitintapaa asianmukaisena eikä vankeinhoitolaitoksen pitkäjänteisen toiminnan kannalta hyvänä.

Vankeinhoitolaitoksella on tällä hetkellä käytettävissään noin 3 400 vahvistettua vankipaikkaa. Näiden määrä tulee kuitenkin saadun selvityksen mukaan vähenemään kuluvan vuosikymmenen loppuun mennessä 3 200 vankipaikkaan. Erityisen ongelmallisena valtiovarainvaliokunta pitää esimerkiksi työsiirtoloiden lakkauttamista, jota on jatkettu senkin jälkeen, kun vankiluku kääntyi nousuun. Vielä muutama vuosi sitten keskimäärin noin 70 prosenttia kaikista vangeista oli päivittäin työssä, koulutuksessa tai muussa kuntouttavassa toiminnassa. Kuluvana vuonna arvioidaan tavoitteelliseen päivätoimintaan kyettävän aktivoida vangeista vain hieman yli 50 prosenttia, mikä alittaa lähes 10 prosenttiyksiköllä kuluvan vuoden talousarviossa asetettua tavoitteen.

Kasvavasta vankimäärästä ja vankien lisääntyvästä sairastavuudesta johtuen erityisesti vankeinhoitolaitoksen terveydenhuollon henkilöstömäärä on vahvasti alimitoitettu. Vankien terveysongelmat perustuvat suurelta osin huumeidenkäytön lisääntymiseen sekä psykiatristen häiriöiden, huumeriippuvuuden ja somaattisten sairauksien yhteisesiintyvyyteen. Sekä valtiovarainvaliokunta että lakivaliokunta (LaVL 19/2002 vp) ovat katsoleet, että vankia kohden käytettävissä olevan määrärahan aleneminen on ristiriidassa vankien terveydenhoidon, kuntoutuksen ja huumeiden vastaisen työn tarpeiden kasvun ja uusintarikollisuuden vähentämishojelmien ylläpitämisen ja kehittämisen kanssa.

Kuten edellä on jo käynyt ilmi, vankilukuun suhteutetut määrärahat ovat alimitoitettut, ja niitä on pyrittävä hallitusti lisäämään. Tämän ohella valtiovarainvaliokunta pitää tärkeänä selvittää keinoja, joilla vankiluvun kasvua voitaisiin hillitä. Valtiontilintarkastajien kertomuksesta antamassaan mietinnössä VaVM 44/2002 vp valiokunta kiinnitti huomiota suomalaisissa vankiloissa olevien ulkomaalaisten vankien suureen määrään ja mahdollisuuteen siirtää heitä kotimaahansa suorittamaan rangaistuksensa. Ulkomaalaisvankien ohella on myös sakkovankien määrä suomalaisissa vankiloissa lisääntynyt, mikä edellyttää toimenpiteitä. Samalla yhdyskuntapalvelu on vähentynyt, kun esimerkiksi vakavasti päihderiippuvaiset tuomitaan muita useammin yhdyskuntapalvelun sijasta ehdottomaan vankeuteen. Lakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota (LaVM 28/2002 vp) tästä aiheutuvaan yhdenvertaisuusongelmaan. Samassa yhteydessä lakivaliokunta kiinnitti huomiota sovittelumenettelyyn, jonka lisääntyvä käyttö valtiovarainvaliokunnan mielestä saattaisi osaltaan olla ratkaisu kasvavan vankiluvun hillitsemisessä.

Valiokunta on seuraavassa tarkemmin lyhyesti käsitellyt sakon muuntorangaistuksen järjestämistä ja rikosten sovittelua.

Sakon muuntorangaistuksen järjestäminen

Sakkovankien määrä on Suomessa viime vuosina lisääntynyt huomattavasti. Heitä oli viime vuonna päivittäin keskimäärin 190, kun vastaava luku vuonna 1998 oli 96. Vankilaan vuoden aikana tulleita sakkovankeja oli vuonna 2002 peräti 2 156, mikä vastaa kolmannesta kaikista vankilaan saapuneista vangeista. Sakkovangit sijoitetaan vankiloihin tällä hetkellä samojen periaatteiden mukaan kuin vankeusvangitkin. Valtaosa heistä on sijoitettu suljettuun vankilaan. Suomessa on vain yksi nimenomaan sakkovangeille tarkoitettu osasto.

Sakkovankien määrän vähentämiseksi oikeusministeriössä on juuri valmistunut ehdotus, jonka mukaan maksamatonta sakkoa ei muunnettaisi vankeudeksi, jos sakotettu on ulosotossa todettu varattomaksi eikä yleinen etu

vaadi muuntamista. Alle 18-vuotiaana tehdyistä rikoksista saatuja sakkoja ei myöskään muunnettaisi vankeudeksi. Päätöksen toimenpiteistä luopumisesta tekisi ulosottomies, jolla on käytössään eri rekistereissä olevaa luotettavaa tietoa henkilön tuloista ja varallisuudesta.

Sakkojen täytäntöönpanoprosessi on tällä hetkellä hidas ja työllistää useita viranomaisia tullen yhteiskunnalle myös hyvin kalliiksi. Muuntomenettelyyn päädytään saadun selvityksen mukaan käytännössä vain yhteiskuntamme syrjäytyneimpien ja köyhimpien henkilöiden osalta. Sakkovangit kuormittavat erityisesti sijoitusvankilansa terveydenhuoltoa, koska valtaosa heistä on fyysisesti ja psyykkisesti huonokuntoisia, alkoholin tai huumeiden käyttäjiä. Valmistuneen ehdotuksen mukaan päihdeongelmaiset muuntorangaistukseen tuomitut suorittaisivat pääosan rangaistuksestaan päihdehuollon palveluissa, mikä osaltaan vähentäisi sakkovankien määrää.

Valiokunta pitää sakkovankien määrän vähentämiseksi valmisteltuja ehdotuksia perusteltuina. Ehdotuksen mukaan mahdollisuus sakon muuntamiseen vankeudeksi säilyy yhtenä mahdollisuutena tilanteissa, joissa se katsotaan tarpeelliseksi. Olennaista on myös se, että sakkoa ei saisi anteeksi, vaan se jäisi ulosottoon siltä varalta, että henkilön varallisuustaso jossain vaiheessa paranee.

Rikosten sovittelu

Rikoksen tekijän ja asianomistajan välillä saavutettu sovinto on uusi rangaistuksen lieventämisperuste. Sovinto tuli jo vuonna 1997 rikoslainsäädännössä yhdeksi syyttämättä ja tuomitsematta jättämisen perusteeksi. Itse sovittelumenettelystä ei ole lainsäädännöksiä.

Tällä hetkellä sovittelua on saatavilla noin 150 kunnassa, ja niissäkin sovittelu on varsin eritasoisesti ja jopa sattumanvaraisesti järjestetty. Eri viranomaiset, lähinnä syyttäjät ja poliisi, lähettävät sovitteluun noin 4 500 tapausta vuosittain.

Uuden hallituksen ohjelmassa todetaan, että "rikosasioiden sovittelutoiminta vakinaistetaan ja sovittelun saatavuus turvataan yhdenvertai-

sesti koko maassa". Tämän mukaisesti sosiaali- ja terveystieteissä on valmisteilla lakiehdotus rikossovittelun valtakunnalliseksi toteuttamiseksi.

Valtiovarainvaliokunta katsoo, että rikos- ja riita-asioiden sovittelupalvelun valtakunnallinen saatavuus ei voi toteutua pelkästään siten, että kunnat vapaaehtoisesti ja omin voimin perustavat ja ylläpitävät toimintaa. Toisaalta kuntia ei voida lailla pakottaa tuottamaan sovittelupalvelua, vaan valtion on vastattava siitä, että palvelu on tavalla tai toisella saatavissa. Kysymykseen tulee lähinnä kuntien välinen yhteistyö esimerkiksi kihlakuntajaon pohjalta. Lailla säädettäisiin sovittelun hallinnollisesta järjestämisestä ja rahoituksesta. Tämänhetkisten laskelmien mukaan sovittelun valtakunnallinen organisointi maksaisi noin 6 miljoonaa euroa vuositasona. Samojen laskelmien mukaan sovitteluistuntoon johtavien tapausten määrä kolminkertaistuisi nykyisestä, mikä tuottaisi arviolta noin 5,4 miljoonan euron säästöt oikeudenkäytökuluissa vuositasona. Näin sovitteluun panostaminen olisi myös taloudellisesti kannattavaa toimintaa sen lisäksi, että sillä saataisiin erityisesti nuoret ihmiset ottamaan vastuuta tekemisistään ajoissa ja kenties pidättäytymään tulevista rikoksista. Yhtään vähempiarvoista ei ole se, että sovittelulla tuotettaisiin myös rikoksen uhrille turvallisuuden tunnetta.

Valtiovarainvaliokunta kiirehtii rikosasioiden sovittelutoiminnan vakinaistamista ja valtakunnallista toteuttamista hallitusohjelman mukaisesti. Kansalaisten yhdenvertaisuuden ja oikeusturvan näkökulmasta on välttämätöntä, että kansalaisilla on yhtäläiset mahdollisuudet hakeutua sovitteluun asuinpaikastaan riippumatta.

Puolustustarviketeollisuus

Eduskunta edellytti kolmen vuoden takaisessa lausumassaan, että hallitus tulevissa talousarvioissa huolehtii kotimaisen puolustustarviketeollisuuden toimintaedellytyksistä ja työllisyydestä. Kuten hallituksen kertomuksesta käy ilmi, vuosien 2002 ja 2003 talousarvioihin on si-

sällytetty puolustusvoimille asetettu tulostavoite, jonka mukaan kuluvan vuoden loppuun mennessä vähintään puolet puolustusmateriaalihan- kintoihin käytettävissä olevista määrärahoista kohdistuu kotimaahan ottaen huomioon vasta- kaupat ja materiaalin elinjakso- ja kunnossapito- kustannukset. Tämä tavoite, jonka toteutuminen tulee varmistaa, antaa hyvän pohjan kotimaisen puolustustarviketeollisuuden kehittämiselle.

Kuten vuoden 2001 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon käsittelyssäkin todettiin, puolustusteollisuus verkottuu jatkossa yhä enenevässä määrin pohjoismaisen ja eurooppalaisen teollisuuden kanssa. Valtiovarainvaliokunta pitää selvänä, että tulevaisuudessa suomalaisen puolustusteollisuuden menestyminen edellyttää kansainvälistymistä, jolloin puolustusteollisuuden ja tutkimuslaitosten lisääntyvä yhteistyö on välttämätöntä. Tämä puolestaan edellyttää vahvaa tuotekehityspanostusta. Rakennemuutoksella puolustustarviketeollisuudessa on pyrittävä vahvistamaan niitä kehittämisalueita, jotka ovat joko kehitysintensiivisiä tai sotilaallisesti ja huoltovarmuuden näkökulmasta strategisia. Laajeneva yhteistyö edellyttää eräissä tapauksissa myös eri maiden välisen huoltovarmuussopimusten päivittämistä.

Kotimaisen puolustustarviketeollisuuden ongelmallisinta aluetta on jo pitkään ollut raskas ampumatarviketeollisuus. Eduskunta edellytti vuoden 2001 kolmannen lisätalousarvion yhteydessä, että hallitus laatii pitkän tähtäyksen kehittämissuunnitelman ruuti- ja ammustarviketuotannon turvaamiseksi Suomessa. Osana tämän lausuman toteuttamista hallitus esitti kuluvan vuoden talousarvioon sisällytettäväksi uutta 201,6 miljoonan euron suuruista tilausvaltuutta Suomen sotataloudellisen valmiuden kehittämiseksi (STALVA) vuosille 2003—2008. Tämän uuden tilausvaltuuden painopiste on raskaissa ampumatarvikkeissa, ja sen avulla pyritään nykyistä pitkäjänteisempään yhteistyöhön kotimaisen ampumatarviketeollisuuden kanssa.

Valtiovarainvaliokunta kiinnitti STALVA-tilausvaltuuden käsittelyn yhteydessä huomiota siihen, että tilausvaltuuteen ehdotettu määrärahataso jää noin 17—18 miljoonaa euroa vuosi-

tasolla alan rationaalisen tuotannon kannalta tarvittavan tason alle. Käytännössä tämä tarkoittaa ruuti- ja ammustuotannolle vaikeuksia jo vuosina 2004—2006. Saadun selvityksen mukaan puolustushallinnon pitkän tähtäyksen tavoitteena on jatkaa STALVA-tilausvaltuutta uudella monivuotisella tilausvaltuudella myös vuoden 2008 jälkeen. Kotimaisen ampumatarviketeollisuuden pitkäjänteisen kehittämisen kannalta STALVA-tilausvaltuuden riittävä määräraha-taso, tilausvaltuuden kohdentaminen ensisijassa ruuti- ja ammustuotannon tarpeisiin sekä mahdollisimman nopea päätös jatkotilausvaltuudesta ovat ehdottoman tärkeitä.

Vielä kuluvan vuoden talousarviota käsiteltäessä esillä oli suunnitelma, jonka mukaan puolustushallinnon ja teollisuuden yhteistyönä perustetaan Patria Vammus -osakeyhtiön osaamiskeskus. Tähän oli tarkoitus keskittää raskaita ampumatarvikkeita koskevaa tietotaitoa ja vastuuta niiden toimittamisesta Suomessa. Hallituksen kertomuksesta käy ilmi, että osaamiskeskusta ei tässä vaiheessa ole päätetty kuitenkaan perustaa johtuen muun muassa odotettua suuremmista kustannusvaikutuksista. Ampumatarvikealan toimintoja on kuitenkin sovittu teollisuuden kanssa edelleen kehitettäväksi osaamiskeskusajattelun lähtökohdista ja asiakaslähtöisesti. Saadun selvityksen mukaan alustavia linjauksia asiasta voidaan tehdä kuluvan vuoden aikana. Tavoitteena on molempia osapuolia tyydyttävä, kustannustehokas järjestely. Keskeistä on kehittää teollisuuden tuotevalikoimaa kohti moderneja ampumatarvikkeita, joilla voisi olla markkinoita myös kotimaan ulkopuolella. Kilpailu alalla kiristyy entisestään, eikä ole enää taloudellisesti mahdollista tai järkevää kehittää järjestelmiä, jotka on tehty vain yhden maan tarpeisiin. Tavoitteena tulee olla myös järkevä työnjako puolustusteollisuuden ja puolustusvoimien varikoiden välillä.

Puolustushallinnon kiinteistöuudistus

Kuluvan vuoden talousarviossa toteutettiin vuosina 2000—2001 aloitetun puolustuskiinteistöjä koskevan uudistuksen kolmas ja viimeinen vai-

he. Puolustusministeriön hallinnassa olevaa valtion kiinteistövarallisuutta siirrettiin noin 1 009 miljoonan euron arvosta Senaatti-kiinteistöjen hallintaan. Puolustushallinto siirtyi 1.1.2003 kokonaisuudessaan pääomakustannukset sisältävään vuokrajärjestelmään toimitilojen, kiinteiden rakenteiden ja alueiden osalta. Käyttäjän (puolustushallinnon) maksama vuokra koostuu pääomaosuudesta, ylläpitovuokrasta ja energia- palvelumaksuista. Pääomaosuuden määrittämisen perusteena ovat uudistuksen yhteydessä laaditut tase- ja vuokralaskelmat.

Kiinteistöhallintouudistuksen keskeisenä tavoitteena oli maanpuolustuksen alueellisten ja rakenteellisten toimintaedellytysten ja niiden kehittämismahdollisuuksien parantaminen. Valtiovarainvaliokunta linjasi (VaVM 40/2002 vp) uudistukselle myös eräitä konkreettisia tavoitteita:

- investointitason kasvu on voitava turvata niin, että puolustushallinnon rakennusten terveyshaitta- ja kunto-ongelmat voidaan poistaa mahdollisimman nopeasti
- Senaatti-kiinteistöjen tulee käynnistää puolustuskiinteistöissä ripeä korjausohjelma, jossa erityistä huomiota kiinnitetään kosteusvaurioista aiheutuneiden terveysriskien poistamiseen
- vuokra- ja kunnossapitomenojen kattamisesta on huolehdittava niin, että maksettavat vuokrat eivät vie edellytyksiä puolustushallinnon varsinaiselta toiminnalta.

Puolustusvoimien toimintamomentin mitoituksessa otettiin kuluvana vuonna huomioon noin 45 miljoonaa euroa kiinteistöuudistuksen aiheuttamana lisäyksenä. Uudistuksen yhteydessä sovittiin lisäksi 3 miljoonan euron vuosittaisesta lisäyksestä uudisrakennuksista ja perusparannuksista aiheutuvien vuokranlisäysten maksamiseen vuosille 2004—2006. Tämä raha on tarkoitettu uusien ja perusparannettujen tilojen sekä alueiden vuokraamiseen toiminnan sekä tilojen käytön määrän ja laadun sopeuttamiseksi maanpuolustuksen edellyttämälle tasolle. Lisäksi vuoden 2003 ensimmäiseen lisätalousarvioon on sisällytetty muiden kuin palkkausmenojen kustannustason nousun johdosta 11 miljoonan

euron määräraha, jota voidaan käyttää myös tähän tarkoitukseen.

Uudistuksen mukaisesta yhteistoiminnasta saadut kokemukset ovat saadun selvityksen mukaan olleet pääsääntöisesti myönteiset. Toteutunut uudistus mahdollistaa puolustusvoimien keskittymisen ydintehtäviinsä. Investointien rahoittaminen budjetin ulkopuolisella rahoituksella mahdollistaa aiempaa joustavamman investointitoiminnan. Eräänä ongelmana on tullut esiin vuokrajärjestelmään osoitetun rahoituksen riittämättömyys uudistusten edellyttämien investointien ja perusparannusten toteuttamiseen. Vaikka investointeihin käytettävissä oleva määrärahaso onkin viime vuosia selvästi korkeampi, on siinä itse asiassa vain palattu noin 5 vuoden takaiselle tasolle. Puolustushallinnon tavoitteena on vuotuinen menokehyslisäys, joka mahdollistaa päätettyjen suunnitelmien mukaisen alue- ja toimitilainvestointien toteuttamisen. Valtiovarainvaliokunta edellyttää, että puolustusvoimien toiminnan kehittämisen määräraha-kehyksiin kyetään sisällyttämään kehitystä vastaavat toimitilakustannusten muutokset täysimääräisinä.

Puolustushallinnon rakennuslaitos jatkaa mahdollisimman pitkälle entisessä muodossaan asiantuntija- ja palveluiden hankkijaorganisaationa. Rakennuslaitoksella voi olla palvelutuotantoa kriisiajan puolustuskiinteistöissä sekä niissä tapauksissa, jolloin ko. palveluja ei sijaintipaikkakunnalle voida järjestää vapaan kilpailun perusteella. Hyväksyessään kiinteistöuudistuksen eduskunta edellytti, että puolustushallinnon rakennuslaitoksen henkilöstön asema turvataan siten, että mahdolliset henkilöstövähennykset toteutetaan ensisijassa luonnollisen poistuman avulla ja että henkilöstön palvelussuhteen jatkuvuus turvataan toissijaisesti uudelleensijoittamiskeinoin. Rakennuslaitoksen henkilöstön vahvuutta on saadun selvityksen mukaan tarkoitus supistaa asteittain vuoden 2003 tavoitevahvuudesta, noin 1 370:stä, vuoteen 2006 mennessä noin 1 000:een. Oman palvelutuotannon supistumisesta aiheutuvat henkilöstövähennykset toteutetaan, varuskuntien lakkauttamisia ja toiminnan kehittämiseen kuuluvia rationalisoin-

teja lukuun ottamatta, henkilöstön asema turvataan luonnollisen poistuman avulla.

Yliopistojen tilakustannukset

Eduskunta on lukuisia kertoja ollut huolestunut Senaatti-kiinteistöjen yliopistoilta perimien vuokrien suuruudesta. Yliopistot joutuvat maksamaan useissa tapauksissa niin korkeita tilavuokria, että ne kuluttavat kohtuuttomasti yliopistojen perusvoimavaroja. Kuitenkin lainsäädäntö sallii koulutukseen tarkoitetuista tiloista perittäväksi alempaa vuokraa kuin Senaatti-kiinteistöille asetettu yleinen tuottotavoite edellyttäisi. Huomionarvoista on myös se, että valtiolle on siirtynyt useita lahjoituskiinteistöjä, jotka valtio on siis saanut korvauksetta ja joita lahjoittaja on tarkoittanut käytettäväksi osaltaan edistämään opetus- ja tutkimustoimintaa.

Eduskunta hyväksyi kuluvan vuoden talousarvion yhteydessä lausuman (VaVM 40/2002 vp), jossa edellytetään hallituksen kiirehtivän toimenpiteitä, joilla yliopistokoulutukseen tarkoitetuista tiloista peritään alempaa vuokraa kuin Senaatti-kiinteistöille asetettu yleinen tuottotavoite edellyttäisi. Päätöksiä tehtäessä on huomioitava myös se, että lahjoituskiinteistöistä ei ole aiheutunut hankintakustannuksia valtiolle.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus kiireellisesti toimii eduskunnan lausuman edellyttämällä tavalla.

Energiapuuketjulongistiikka

Hyväksyessään vuonna 2002 ensimmäisen lisätalousarvion eduskunta edellytti, että kehitettäessä energiapuuketjulongistiikkaa selvitetään mahdollisuudet alueellisten kustannuserojen tasaamiseen. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä (VaVM 6/2002 vp) todettiin lisäksi, että kustannuserojen tasaaminen tulisi toteuttaa ensisijaisesti olemassa olevien rahoitusjärjestelmien kautta siten, että nuoren metsän hoito ja energiapuun tuotanto tulisi kannattavaksi etäämmällä käyttöpisteestä olevien metsienkin osalta.

Kuten hallituksen kertomuksesta käy ilmi, asiaa on selvitetty kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmässä. Työryhmä ehdotti lisätuet

metsähakkeen tuotanto- ja toimitusketjulle kohdistettavaksi kestävänsä metsätalouden rahoituksesta annetun lain puitteissa esim. haketustuki-osiota muuttamalla. Maa- ja metsätalousministeriö onkin asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää mm. energiapuun korjuuseen ja haketukseen liittyvien valtion tukien ohjaamista nykyistä voimakkaammin energiapuukäyttöä lisääväksi. Työryhmän tulee kestävänsä metsätalouden rahoituksesta annettuun lakiin ehdotettavia muutoksia valmistellessaan kiinnittää huomiota myös eduskunnan viidettä ydinvoimalaa koskevaan lupapäätökseen liitettävihin edellytyksiin.

Saadun selvityksen mukaan perustetun työryhmän puitteissa maa- ja metsätalousministeriö on sopinut selvitettäväksi rahoituslakiin sisältyvän energiapuun korjuutuen porrastamismahdollisuuksia alueittain ja porrastuksen vaikutuksia kustannuserojen tasaamiseen. Energiapuun korjuutuella pyrittäisiin tasoittamaan alueellisia eroja nuoren metsän hoidon yhteydessä saatavan energiapuun korjuussa.

Valtiovarainvaliokunta pitää kaikkia toimia, joilla energiapuun käyttöä voidaan lisätä, johdonmukaisena jatkona eduskunnan aiemmille linjauksille. Näitä ovat ydinvoimalapäätöksen lisäksi muun muassa ilmastostrategiaa, uusiutuvan energian edistämishjelmaa ja kansallista metsäohjelmaa koskevat eduskunnan kannat. Valiokunta näkee rahoituksen osalta ongelmana sen, että myös energiapuun käytön lisäämiseksi kaavaillut toimet on tarkoitus rahoittaa puun tuotannon kestävyysden turvaamiseen tarkoitulta momentilta, joka on jo tähän saakka osoittautunut riittämättömäksi tarpeeseen nähden.

Eduskunnan lausuman pohjalta tehty tarkastelu kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmässä osoitti, että kuljetustukilaki ei sovi metsähakkeen tukemiseen mm. siksi, että lain edellyttämä yksisuuntainen minimikuljetusmatka on 266 kilometriä eikä hake sisälly laissa olevaan tukikelpoisten jalosteiden luetteloon. Mahdolliset muutokset kuljetusten alueellisesta tukemisesta annettuun lakiin edellyttäisivät EU:n notifiointia. Mahdollinen kaukokuljetustuki olisi myös yhdenmukaistettava kauppa- ja teollisuus-

ministeriön puolella jo käytössä olevan kaukokuljetustuen kanssa.

Omaishoidon kehittäminen

Eduskunta on useissa eri yhteyksissä kiinnittänyt huomiota omaishoittoon liittyviin epäkohtiin ja edellyttänyt toimenpiteitä omaishoitajien aseman parantamiseksi. Omaishoitajien asemaa parannettiin eräiltä osin vuoden 2002 alusta voimaan tulleilla sosiaalihuoltolain muutoksilla. Tuolloin mm. omaishoitajan lakisääteistä vapautta lisättiin kahteen vuorokauteen kuukautta kohti. Omaishoittoon kiinnitetään huomiota myös hallitusohjelmassa, jonka mukaan omaishoitajien asemaa parannetaan. Hallitusohjelmassa todetaan, että tarkoituksena on selvittää, kuinka omaishoittoa voidaan kehittää lainsäädännöllisesti ja osana palvelujärjestelmän kokonaisuutta. Selvityksessä tullaan kiinnittämään erityistä huomiota omaishoidon tuen perusteisiin, määrään ja omaishoitajien vapaajärjestelyjen kehittämiseen siten, että palvelun hinta ei muodostu esteeksi vapaapäivien käyttämiselle. Lisäksi huomiota kiinnitetään riittävien tukipalveluiden saatavuuteen.

Valiokunta pitää näitä tavoitteita ja toimenpiteitä tärkeinä ja korostaa sitä, että mainitut selvitykset laaditaan ripeästi ja että pahimpiin epäkohtiin puututaan mahdollisimman pian. Väestön ikääntyessä omaishoito on yhä tärkeämpi hoitomuoto niin taloudelliselta kuin myös inhimilliseltä kannalta katsoen. Omaishoidon tuoma hyöty kunnallistaloudelle on huomattava siitä aiheutuviin kuluihin verrattuna, sillä varovais-tenkin arvioiden mukaan vähintään 10 000 omaishoidon tuen piirissä olevaa henkilöä olisi välittömän laitoshoidon tarpeessa ilman omaishoitajajärjestelmää.

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä erityistä huomiota iäkkäiden, tukea vailla olevien omaishoitajien asemaan. Saadun selvityksen mukaan mainitut omaishoitajat eivät useissa tapauksissa ole hakeneet omaishoidon tukea sen korkean verotuksen vuoksi. Hoitaja on myös voitu katsoa liian iäkkääksi omaishoitajan tehtävään, vaikka omaishoitotyö on sekä sitovuudel-

taan että vaativuudeltaan täysin verrattavissa tuen piirissä olevien omaishoitajien työhön. Iäkät omaishoitajat ovat useimmiten myös itse sairaalloisia, ja heidän toimintakykynsä on usein selvästi keskimääräistä alhaisempi.

Myös työssäkäyvien omaishoitajien asemaa on tärkeää vahvistaa. Vaikka työssäkäynti voi osaltaan olla omaishoitajan omaa jaksamista parantava tekijä, on työelämän ja hoitotehtävän yhteensovittaminen usein vaativaa ja raskasta. Väestön ikääntyessä ja huoltosuhteen heiketessä yhä useammat työssä käyvät henkilöt hoitavat myös omia vanhempiaan. Työelämän ja omaishoidon yhteensovittamiseen joudutaankin jatkossa kiinnittämään aiempaa enemmän huomiota.

Omaishoito on pääasiassa vanhusten kotihoitoa. Sen lisäksi on kuitenkin kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota myös niihin omaishoitajiin, jotka huolehtivat vammaisista lapsista tai vaikeasti psyykkisesti sairaista henkilöistä. Tällainen hoito saattaa jatkua vuosikymmeniä ja olla vaativuudeltaan työssäkäynnin ohella erittäin raskasta.

Omaishoidon kehittämiseen tulee kaiken kaikkiaan suhtautua määrätietoisesti ja omaishoidon asemaa kuntien palvelujärjestelmässä on edelleen vahvistettava. Valiokunta pitää tärkeänä, että jokaiselle omaishoitajalle taataan kohtuullinen tuki- ja palvelutaso koko maassa. Eriytyisen tärkeää on kehittää järjestelmää siten, että omaishoitajat ovat tasavertaisessa asemassa asuinkunnasta riippumatta ja että omaishoidon tuen ja muiden tulonsiirtojen yhteensovittamiseen liittyvät epäkohdat korjataan mahdollisimman pian. On myös tärkeää jatkaa omaishoitoon liittyviä kokeiluja sekä kehittää sosiaali- ja terveydenhuollon välistä yhteistyötä kotihoidossa.

Aravalainajärjestelmän kehittäminen

Hallitus muutti vuokra- ja asumisoikeustalojen rakentamiseen ja hankintaan myönnettyjä ja vastaisuudessa myönnettäviä ns. vuosimaksulainoja 1.3.2003 lukien. Uudistus koski lainoja, joita on myönnetty vuodesta 1990 lukien. Se ei koskenut perusparannuslainoja eikä lainaehdoiltaan

vuosimaksulainoiksi muutettuja lainoja. Uusien, 1.3.2003 ja sen jälkeen myönnettävien lainojen korko määräytyy markkinaehtoisesti. Uudet aravalainat alkavat lyhentyä heti ensimmäisenä lainavuotena, sillä korko on laina-ajan alusta asti alempi kuin lainasta perittävä vuosimaksu. Tämä helpottaa tuleviin perusparannuksiin varautumista ja niiden rahoittamista.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että aravalainajärjestelmään on vihdoin tehty eduskunnan useaan kertaan edellyttämiä muutoksia. Uudistuksen ulkopuolelle jäi vielä eräitä epäkohtia, se ei esim. koske ennen vuotta 1990 myönnettyjä kiinteäehtoisia lainoja, joiden korot saattavat olla nykytasoon verrattuna huomattavan korkeita. Saadun selvityksen mukaan nämä epäkohdat pyritään kuitenkin korjaamaan mahdollisimman pian. Valiokunta pitää tärkeänä, että aravalainajärjestelmästä huolehditaan jatkossa niin, että uusien ja vanhojen aravalainojen ehdot ovat jatkuvasti kilpailukykyisiä markkinakorkoihin verrattuna. Valiokunta korostaa myös sitä, että järjestelmän toimivuutta seurataan muutoinkin tiiviisti ja mahdollisiin epäkohtiin puututaan ripeästi. Etenkin pääkaupunkiseudun ja muiden kasvukeskusten asunto-ongelmat sekä toisaalta väestöltään supistuvien alueiden ongelmat vaativat tehokkaita erityistoimenpiteitä. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että kansainvälisestä asumisen tuki- ja rahoitusjärjestelmien arvioinnista saatuja tuloksia hyödynnetään täysimääräisesti asuntopolitiikan kehittämisessä.

Työsuhdematkalipun verotusarvo

Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työsuhdematkalipun verotusarvon nimellisarvon alentamiseksi. Työnantajien mahdollisuuksia työmatkaliikenteen hallintaan on selvitetty mm. liikenne- ja viestintäministeriön koordinoimassa hankkeessa, jonka loppuraportti valmistui keväällä 2002. Siinä esitettiin, että joukkoliikenteen työsuhdelippua kohdeltaisiin verotuksessa samalla tavalla kuin työsuhdetuloa. Asiaa on selvitetty myös valtiovarainministeriössä, mutta sen valmistelua ei saadun

selvityksen mukaan jatkettu mm. siitä syystä, että veropohjaa ei haluttu heikentää.

Uusi hallitusohjelma pyrkii kehittämään ja parantamaan joukkoliikennettä. Tarkoituksena on mm. parantaa joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä ja palvelua sekä lisätä joukkoliikenteen rahoitusta. Hallitusohjelman mukaan tarkoituksena on myös selvittää mahdollisuudet työsuhdematkalipun verotusarvon alentamiseen.

Liikenteen määrä on kasvanut viime vuosina voimakkaasti etenkin pääkaupunkiseudulla, jossa työssäkäyntialue on jatkuvasti laajentunut. Myös liikeneruuhkat ovat pahentuneet. Kaupunkiliikenne ja maanteiden henkilöliikenne aiheuttavat suurimman osan ruuhkista sekä liikenteen hiilidioksidipäästöistä. Valiokunta katsoo, että työsuhdematkalipun verotusarvon alentamisella voidaan lisätä joukkoliikenteen suosiota ja tukea myös liikennepolitiikan kestävä kehitystä. Valiokunta pitää tärkeänä, että työsuhdematkalipun verotusarvon alentamiseen tarvittavat selvitykset laaditaan pikaisesti ja että työsuhdematkalipun käyttö on jatkossa vähintäänkin tasavertaista autoedun kanssa.

Autovero

Hallituksen toimenpidekertomuksen osassa III kuvatut toimenpiteet koskevat niitä valtiopäiväpäätöksiä, jotka on tehty vuoden 2002 loppuun mennessä. Niiden joukkoon ei kuulu siten autoverolain uudistamista koskenut hallituksen esitys HE 271/2002 vp, joka annettiin eduskunnalle vuoden 2002 viimeisenä päivänä ja joka sen vuoksi voitiin käsitellä eduskunnassa vasta kulu- van vuoden puolella. Eduskunta muutti kuitenkin alkuperäistä hallituksen esitystä merkittävä- llä tavalla ja liitti vastaukseensa EV 304/2002 vp useita lausumia, joissa edellytettiin määrätieto- sia jatkotoimia muun muassa

1) autoverolain jatkovalmistelun käynnistä- miseksi pakettiautoja ja eräitä erityisajoneu- voja, kuten muutto-, museo- ja harrasteautoja, tilatakseja sekä invalidiautoja, koskevien sään- nösten ajantasaisuuden tarkistamiseksi niin, että esitys voitaisiin antaa eduskunnalle vielä kulu- van vuoden aikana. Lisäksi eduskunta edellytti,

että jatkovalmistelu tapahtuu alusta asti riittä- vän laajapohjaisen asiantuntemuksen turvin.

2) autovero- ja moottoriajoneuvoverolain- säädännön laaja-alaiseksi uudistamiseksi pidem- mällä aikavälillä. Eduskunta edellytti lisäksi, että valmistelussa kiinnitetään erityistä huo- miota siihen, miten verojärjestelmän avulla voidaan edistää ympäristöohjausta ja -tavoittei- ta liikenteen päästöjen vähentämiseksi.

Valiokunta pitää näiden jatkotoimien käyn- nistämistä edellytetyssä aikataulussa erittäin tär- keänä, koska autoverotukseen kohdistuu edel- leen lausumissa kuvattuja uudistustarpeita ja -odotuksia. Valiokunta kiinnittää huomiota lisäksi myös lausumaan, jossa

3) edellytettiin toimia, joiden avulla tullille voidaan taata riittävät voimavarat autoverotuk- sen toimeenpanoa varten.

Vaikka tullille on ehdotettu lisävoimavaroja kuluvan vuoden ensimmäisessä lisätalousarvios- sa, tullin työtilannetta tulee seurata jatkossakin niin, että mahdollisimman pian päästään kansa- laisten kannalta joustavaan ja oikea-aikaiseen autoverotukseen.

Eduskunnan lausumat

Vaikka jäljempänä luetellut lausumat eivät enää anna aihetta toimenpiteisiin, valiokunta toteaa, että joihinkin niistä annettu selvitys on riittämät- ön. Tämä koskee esimerkiksi eduskunnan vas- taukseen EV 203/2000 vp liitettyä lausumaa, jossa eduskunta edellytti hallituksen selvittävien keinoja pitkäaikaistyöttömien parempaan työl- listämiseen. Hallituksen toimenpidekertomuk- sessa kuvatut toimenpiteet koskevat pelkästään yrityksen pääomatulo-osuuden suuruuteen liit- tyvää valintamahdollisuutta. Koska lausumassa edellytettiin toimenpiteitä vuoden 2002 talous- arvioon liittyen, valiokunta ei pidä lausumaa enää esitetystä muodossaan aiheellisena. Valio- kunta korostaa kuitenkin, että verotusta koske- vissa vastaisissa esityksissä on syytä selvittää myös muutosten työllisyysvaikutukset.

Siltä osin kuin energiaveron kehittämistä kos- kevassa lausumassa (s. 155) on kysymys ener- giaverotuksen ympäristöohjaavuuden lisäämi-

sestä ja työllisyyden edistämisestä (kohta 2) tai toimenpiteistä EU-tasolla bioenergian edelleen kehittämiseksi (kohta 4) valiokunta pitää lausumia edelleen perusteltuina ja energiaverotuksen kehittämistoimia tavoiteltavina.

Valiokunta katsoo, että seuraavien lausumien johdosta suoritettujen, kertomuksessa selostettujen toimenpiteiden ovat riittäviä tai lausumat ovat muutoin käyneet tarpeettomiksi:

- *Kunnallistalous*
HE 40/1999 vp (s. 140)
- *Kunnallistalous*
Selvitysmiehen raportti
HE 109/2000 vp ja HE 187/2000 vp (s. 145)
- *Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteke*
HE 109/2000 vp ja HE 187/2000 vp (s. 149)
- *Ruuti- ja ampumatarviketeollisuuden kehittäminen*
HE 78/2001 vp (s. 150)
- *Vammaisten henkilöiden autoveron huojentaminen*
HE 42/1993 vp (s. 154)
- *Jäteveron laajentaminen*
HE 48/1996 vp (s. 154)
- *Energiaveron kehittäminen*
HE 225/1996 vp (s. 155)
siltä osin, kuin siinä on kysymys turpeen kilpailukykyyn parantamisesta (kohta 1) ja bioenergian edelleen kehittämisestä (kohta 4)
- *Auton ikälennuksen laskeminen ja veteraaniautojen verotuksen laskeminen*
HE 264/1998 vp (s. 159)
- *Yritystulon pääomatulolaskenta ja talletuksien lisääminen elinkeinonharjoittajien nettovarallisuuteen*
HE 32/1999 vp (s. 160)
- *Kiinteistöverolain muutoksen käyttöönotto*
HE 100/1999 vp (s. 161)
- *Venäjällä työskentelevien verotus*
HE 101/1999 vp (s. 161)
- *Omistajan ottaminen huomioon myyntiverotuksessa ja maatalouteen kuuluvien arvopapereiden luovutuksen verotus*

- HE 158/1999 vp (s. 162)
- *Valtion virka- ja työehtosopimusten kustannusvaikutusten huomioon ottaminen*
HE 59/2000 vp ja HE 71/2000 vp (s. 163)
- *Tulovero*
HE 102/2000 vp (s. 164)
- *Eduskunnan lisärakennus*
HE 109/2000 vp ja HE 187/2000 vp (s. 164)
- *Valtion virka- ja työehtosopimusten kustannusvaikutusten huomioon ottaminen*
HE 111/2000 vp ja HE 139/2000 vp (s. 165)
- *Kehitysalueiden verohuojennukset*
HE 121/2000 vp (s. 165)
- *Elinkeinonharjoittajien matkakulujen vähentäminen*
HE 172/2000 vp (s. 166)
- *Kierrätyspolttoaineen ja biokaasun käytön verotuksellinen asema*
HE 131/2001 vp (s. 166)
- *Arpajaisten järjestäjien tasapuolinen verotuskohtelu*
HE 183/2001 vp (s. 167)
- *Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten asema*
Työllisyysmäärärahojen kohdentaminen koulu-, liikunta- ja kulttuurilaitosten perusparannuksiin
HE 72/1995 vp (s. 172)
- *Teattereiden avustuspäämäärärahat*
HE 100/1997 vp (s. 179)
- *Oppisopimuskoulutus*
HE 105/1998 vp (s. 184)
- *Yliopistojen perusvoimavarat*
HE 40/1999 vp (s. 184)
- *Lasten ja nuorten psykiatrien koulutus*
HE 40/1999 vp (s. 185)
- *Kansalaisopistojen valtionosuuden laskentaperusteiden uudistaminen*
HE 109/2000 vp ja HE 187/2000 vp (s. 188)
- *Kansalaisopistojen valtionosuusjärjestelmä*
HE 115/2001 vp ja HE 206/2001 vp (s. 193)

- *Satovahinkokorvaukset siirtymävaiheessa olevalle tuotannolle*
HE 241/1998 vp (s. 210)
- *Metsähallituksen tuloutustavoite*
HE 109/2000 vp ja HE 187/2000 vp (s. 214)
- *Avena Oy*
HE 177/2001 vp ja HE 204/2001 vp (s. 217)
- *Liikenneinfrastruktuurin ministeriötyöryhmän ehdotuksen kehittämishankkeet*
HE 109/2000 vp ja HE 187/2000 vp (s. 225)
- *Jälkirahoitusmalli Valtatie 4 ja Lahti—Heinola*
HE 109/2000 vp ja HE 187/2000 vp (s. 225)
- *Lentoliikenteen palveluostot*
HE 109/2000 vp ja HE 187/2000 vp (s. 225)
- *Liikenneinfrastruktuurin ministeriötyöryhmän ehdotuksen kehittämishankkeet*
HE 115/2001 vp ja HE 206/2001 vp (s. 227)
- *Valtatie 4, Lahti—Heinola*
HE 115/2001 vp ja HE 206/2001 vp (s. 227)
- *Valtatie 3, Tampereen läntinen kehätie*
HE 115/2001 vp ja HE 206/2001 vp (s. 228)
- *Jäänmurtotoiminnan selvitystarpeet*
HE 115/2001 vp ja HE 206/2001 vp (s. 228)
- *Vähäliikenteisten rataosien lakkauttaminen*
HE 115/2001 vp ja HE 206/2001 vp (s. 228)
- *Työsuhdematkalippu*
HE 115/2001 vp ja HE 206/2001 vp (s. 229)
- *Toimialan ja rahoituksen asiantuntemus*
HE 193/2001 vp (s. 229)
- *Tieliikelaitoksen ylimääräinen voitontuloutus*
HE 67/2002 vp (s. 230)
- *Radanpidon lisämäärärahatarve*
HE 67/2002 vp (s. 230)
- *Lentoliikenteen tukeminen*
HE 132/2002 vp, HE 249/2002 vp ja HE 253/2002 vp (s. 231)
- *Tapaturmavakuutuksen täyskustannusvastuu*
HE 179/1994 vp (s. 238)
- *Pientyönantajan kansaneläkemaksu*
HE 59/2000 vp ja HE 71/2000 vp (s. 252)
- *Terveydenhoidon ohjausjärjestelmä*
K 10/2000 vp ja K 13/2000 vp (s. 255)
- *Avustus kansainväliseen lapseksiottamiseen*
HE 115/2001 vp ja HE 206/2001 vp (s. 256)
- *Sotilasvammalain muuttaminen*
HE 115/2001 vp ja HE 206/2001 vp (s. 257)
- *Työvoimapolitiittisten määrärahojen mitoitukset*
HE 115/2001 vp ja HE 206/2001 vp (s. 272)
- *Työllisyyttä tukevat hankkeet*
HE 67/2002 vp (s. 273)
- *Aravalainojen ehdot*
HE 115/2001 vp ja HE 206/2001 vp (s. 277)
- *Korjausavustukset ja energiataloudelliset avustukset*
HE 115/2001 vp ja HE 206/2001 vp (s. 278)
- *Aravalainajärjestelmän kehittäminen*
HE 199/2002 vp ja HE 247/2002 vp (s. 273)

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta esittää,

että perustuslakivaliokunta ottaa huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

VaVL 7/2003 vp — K 4/2003 vp

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Markku Rossi /kesk
vpj.	Matti Ahde /sd	Anni Sinnemäki /vihr (osittain)
jäs.	Jyri Häkämies /kok (osittain)	Irja Tulonen /kok (osittain)
	Markku Koski /kesk (osittain)	Kari Uotila /vas (osittain)
	Pekka Kuosmanen /kok	vjäs. Christina Gestrin /r (osittain)
	Reijo Laitinen /sd	Timo Kalli /kesk (osittain)
	Maija-Liisa Lindqvist /kesk	Mikko Kuoppa /vas (osittain)
	Mika Lintilä /kesk	Eero Lämsä /kesk
	Pekka Nousiainen /kesk	Tuija Nurmi /kok
	Pirkko Peltomo /sd	Maija Perho /kok
	Iivo Polvi /vas	Sari Sarkomaa /kok (osittain).
	Virpa Puisto /sd (osittain)	

Valiokunnan sihteereinä jaostokäsittelyissä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Alpo Rivinoja
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.